

การพัฒนาารูปแบบการบริหารจัดการงานยุติธรรมชุมชน

The Development model of the management community justice

ยุทธนา มาสำราญ¹, ดร.วราภรณ์ ทรัพย์นรวงทอง², ศ.ดร.สมบุญ สุธาสำราญ³
นักศึกษารัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต, ^{2,3}ที่ปรึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
E-mail address: masumran_law@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารจัดการงานยุติธรรมชุมชน และ (2) เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการงานยุติธรรมชุมชน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในด้านรัฐประศาสนศาสตร์ รัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ สังคมศาสตร์ หรือการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 25 คน และปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน 2 รวมทั้งสิ้น จำนวน 291 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามรอบที่ 3 ที่สร้างโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 25 คน โดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) และศึกษาตัวแปรอิสระ คือ ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม และการบริหารจัดการงานยุติธรรมชุมชน ประกอบด้วย (1) การเสริมพลัง (2) การป้องกัน และสร้างภูมิคุ้มกันจากปัญหาอาชญากรรม และการกระทำผิด (3) การเยียวยา (4) การจัดการความขัดแย้งเชิงสมานฉันท์ และ (5) การรับผู้กระทำผิดกลับคืนสู่ชุมชน และตัวแปรตาม คือ การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการงานยุติธรรมชุมชน ประกอบด้วย (1) แบบการมีส่วนร่วม (2) แบบหุ้นส่วน (3) แบบระดมพล และ (4) แบบตัวกลาง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ ผลการวิจัยพบว่า (1) ข้อมูลส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 64.95 มีอายุระหว่าง 46 - 50 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 36.43 ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาตรี/หรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 69.07 ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 50,001 - 60,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 37.11 และมีอายุราชการ 16 - 20 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 26.46 (2) การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการงานยุติธรรมชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.07$, S.D.= 0.53) เมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า แบบการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x} = 4.13$, S.D.= 0.54) รองลงมาได้แก่ แบบหุ้นส่วน ($\bar{x} = 4.11$, S.D. = 0.55) แบบระดมพล ($\bar{x} = 4.07$, S.D.= 0.52) และแบบตัวกลาง ($\bar{x} = 3.96$, S.D.= 0.51) ตามลำดับ (3) การบริหารจัดการงานยุติธรรมชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.11$, S.D.= 0.53) เมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า การเยียวยา อยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x} = 4.20$, S.D.= 0.52) รองลงมาได้แก่ การป้องกัน และสร้างภูมิคุ้มกันจากปัญหาอาชญากรรม และการกระทำผิด ($\bar{x} = 4.15$,

S.D. = 0.55) การจัดการความขัดแย้งเชิงสมานฉันท์ ($\bar{x}$ = 4.13, S.D. = 0.52) การเสริมพลัง ($\bar{x}$ = 4.10, S.D. = 0.53) และการรับผู้กระทำผิดกลับคืนสู่ชุมชน ($\bar{x}$ = 3.98, S.D. = 0.52) ตามลำดับ

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหารจัดการงานยุติธรรมชุมชน, การบริหารจัดการงานยุติธรรมชุมชน

ABSTRACT

This research is qualitative research and quantitative research. The purpose of this research, (1) to study the model of the management community justice and (2) to develop guidelines for the management community justice. The research sample group consists of 25 the experts with knowledge, skills and experience in the social sciences, law, political science, public administration or the administration of local government and 291 Chief Administrator of local government. The questionnaire used to collect data was the third round, 25 the experts created by Delphi Technique and the study of independent variable is personal information and the management community justice include; empowerment, protection and immunity from criminal problems and offense, restoration, conflict resolution and get offenders back into the community and the dependent variable is the development model of the management community justice include; involvement model, partnership model, mobilization model and intermediary model. The research were used in data analysis were percentage, mean, standard deviation and median and interquartile range to find answers to a questionnaire from the No. 2 and 3. Results (1) Personal information that the majority are male, 64.95%, the majority of aged 46 – 50 years, 36.43%, the highest bachelor/or equivalent degree, 69.07%, the most of a monthly income of 50,001 – 60,000 baht, 37.11% and the most of governor age 11–15 years, 26.46%. (2)The development model of the management community justice, overall are the high level ($\bar{x}$ = 4.07, S.D. = 0.53), considering that aspect; the involvement model is high and the highest average ($\bar{x}$ = 4.13, S.D. = 0.54), followed; the partnership model ($\bar{x}$ = 4.11, S.D. = 0.55), the mobilization model ($\bar{x}$ = 4.07, S.D. = 0.52) and the intermediary model ($\bar{x}$ = 3.96, S.D. = 0.51), respectively. (3) The management community justice, overall are the high level ($\bar{x}$ = 4.11, S.D. = 0.53), considering that aspect; the restoration is high and the highest average ($\bar{x}$ = 4.20, S.D. = 0.52), followed; protection and immunity from criminal problems and offense ($\bar{x}$ = 4.15, S.D. = 0.55), conflict resolution ($\bar{x}$ = 4.13, S.D. = 0.52), empowerment ($\bar{x}$ = .10, S.D. = 0.53 and get offenders back into the community ($\bar{x}$ = 3.98, S.D. = 0.52), respectively.

Key words: The model of the management community justice, The management community justice

บทนำ

กระบวนการยุติธรรมแบบเดิมนั้นเป็นระบบที่
จะดำเนินการเมื่อเกิดคดีแล้ว ซึ่งเป็นกรตั้งรับ โดย
ระบบที่ต้องมีการพิสูจน์ผิดถูก ฝ่ายผิดฝ่ายถูก
โจทก์ จำเลย เป็นระบบสร้างปรับัย แล้วก็มุ่งเน้นที่
ผู้กระทำผิด ที่สำคัญมีเป้าหมายต่างกัน ต่างคนต่าง
มีเป้าหมายต่างกัน ซึ่งทำให้ระบบขาดเอกภาพ
พบว่ากระแสนเรียกร้องจากสังคมของประชาชน
ต้องการเรียกร้อง คือ ชุมชนเป็นศูนย์กลาง การ
ดำเนินกระบวนการยุติธรรมที่อำนวยความสะดวกนั้น
จะมุ่งไปที่ชุมชนเหมือนกัน คือการแก้ไขฟื้นฟู/
กระบวนการยุติธรรมชุมชนในส่วนที่ส่งเสริม
ทางเลือกที่จะไม่ให้เกิดคดีอีก มุ่งไปที่ชุมชน
เช่นเดียวกัน แม้จะเป็นการยับยั้งกระบวนการ
ยุติธรรม ชุมชนที่เอาใจใส่ดูแลเหยื่ออาชญากรรมก็
เช่นเดียวกันก็จะเดินทางไปสู่ชุมชนเช่นเดียวกัน คือ
แต่ละวัตถุประสงค์ขององค์กรในกระบวนการ
ยุติธรรมจะเปลี่ยนบทบาท ขยายบทบาท เปลี่ยน
วัตถุประสงค์ ขยายวัตถุประสงค์มุ่งไปสู่ชุมชนอย่าง
เดียว ทำให้มุ่งไปสู่จุดเดียวกันเอง ทำให้การขัดแย้ง
กันลดลง การแข่งขันกันลดลง การเป็นเอกภาพจะ
สูงขึ้นเป็นสิ่งที่เราต้องการ ซึ่งเราเรียกว่า
กระบวนการยุติธรรมชุมชน ซึ่งถักทอกันด้วยสายใย
ของสัมพันธ์ภาพ ถักทอกันด้วยสายใยเป็นสิ่งที่เรา
ต้องการเห็นภาพของชุมชนที่ถักทอกันด้วยสายใย
ของสัมพันธ์ภาพ

ยุติธรรมชุมชน คือ กระบวนการเชิงกลยุทธ์
เป็น Strategic Method กลยุทธ์ที่มุ่งเพื่อป้องกัน
อาชญากรรม เป็น Proactive คือ เชิงรุกทั้งลดและ
ควบคุมอาชญากรรม เป็น Prevention และก็
เยียวยาการ Treatment ผู้เสียหาย Treatment
ผู้กระทำผิด และก็ได้มีการวางกรอบแก้ไขโดยเน้น
ชุมชนเป็นศูนย์กลางด้วยวิธีการสร้าง และส่งเสริม

การทำงานร่วมกันแบบเป็นหุ้นส่วนเป็น
Collaborative เป็น Cooperative และCoalition
ประเภทนั้นระหว่างหน่วยงานภาครัฐทั้งหลาย ที่มี
วัตถุประสงค์ที่มุ่งสู่ชุมชน มุ่งให้บริการชุมชน และ
ร่วมมือกับชุมชนในลักษณะเป็นหุ้นส่วน โดยเน้นการ
ทำงานในเชิงรุก ลักษณะที่สำคัญ คือ มุ่งไปสู่ชุมชน
และมุ่งทำงานร่วมกันอย่างเป็นหุ้นส่วนกับหน่วยงาน
ทั้งหลาย และองค์กรในกระบวนการยุติธรรม และก็
หน่วยงานที่เกี่ยวกับสวัสดิการชุมชนที่มุ่งสู่คุณภาพ
และชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน การทำงาน
ลักษณะเป็นหุ้นส่วนกับชุมชนกับทุกภาคส่วนทั้ง
หน่วยงานกระบวนการยุติธรรมเองกับหน่วยงานที่
เกี่ยวข้องเอง จำเป็นต้องหลายกำแพงของระบบ
หลายกำแพงขององค์กร ขยายเป้าหมายของระบบ
ขยายเป้าหมายขององค์กร พยายามทำงานเพื่อที่
น้องประชาชน ลักษณะที่ไม่มีกำแพงมากขึ้น

ยุติธรรมชุมชนเป็นผลผลิตเชิงปรัชญาและ
ภูมิปัญญา เป็นการเพิ่มบทบาทการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในการอำนวยความสะดวกยุติธรรม และพัฒนา
มาสู่ความเป็น “หุ้นส่วน” กระบวนการยุติธรรม
จำเป็นต้องปรับบทบาทมาสู่แนวทางการบริหาร
กฎหมายที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม
ความยุติธรรมไม่ใช่ภารกิจภาครัฐเพียงอย่างเดียว
แต่ประชาชนควรเข้ามามีส่วนร่วม และเกิดการ
ขับเคลื่อนยุติธรรมชุมชนในลักษณะเครือข่ายที่มี
ความเข้มแข็ง และใช้วิถีชุมชนจัดการปัญหาแทนที่
วิธีการของภาครัฐ นอกจากนี้ยุติธรรมชุมชนยังมี
บทบาทในการปรับเปลี่ยนโครงสร้างความสัมพันธ์
ทางอำนาจมาสู่ความเชื่อเชิงปรัชญาชุมชนว่ากลไก
ภาคประชาสังคม ควรเข้าไปร่วมในการอำนวยความสะดวก
ยุติธรรม ซึ่งเป็นความยุติธรรมของราษฎร
กระทรวงยุติธรรมได้มีการปรับตัวและได้ออกแบบ
กลไกเพื่อเสริมสร้าง และสนับสนุนภาคประชา

สังคมในการขับเคลื่อนยุติธรรมชุมชนภายใต้ยุทธศาสตร์ “ยุติธรรมถ้วนหน้า ประชาชนมีส่วนร่วม” (Justice for All, All for Justice) ยุติธรรมชุมชนจึงเข้าสู่กระบวนการเปลี่ยนแปลงคุณค่า (Value) ของการอำนวยความสะดวกยุติธรรม เป็นนวัตกรรมที่มีเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ และสอดคล้องกับการขับเคลื่อนนโยบายด้านสังคมของรัฐบาลปัจจุบัน คือจะปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมโดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อสร้างความเป็นธรรมในสังคมและให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้ง่าย ยุติธรรมชุมชนจึงเป็นการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมที่ชาญฉลาดที่กลับไปหาชุมชน การขับเคลื่อนแนวคิดยุติธรรมชุมชนได้ขยายผลและเจริญงอกงามอย่างมีคุณภาพกับความยุติธรรมของหลักกฎหมาย กฎหมายเป็นเพียงกฎเกณฑ์ขั้นต่ำที่วางกติกาให้มนุษย์ในสังคมอยู่ร่วมกันได้ แต่ความยุติธรรมที่แท้มาจากรากฐานทางวัฒนธรรม หลักศีลธรรม หลักจริยธรรม เป็นกฎเกณฑ์ขั้นสูงที่ทำให้มนุษย์มีจารีต มีความสุข ความยุติธรรมทางกฎหมายและความยุติธรรมทางสังคม จึงเหมือนเหรียญ 2 ด้านที่มีคุณค่าและคุณภาพ และถูกเจียรนัยโดย “หลักยุติธรรมชุมชน

การนำองค์ประกอบของส่วนท้องถิ่นมาทำการเกี่ยวกับเรื่องงานบริหารงานยุติธรรมชุมชน เพื่อช่วยลดความขัดแย้งในชุมชน ลดค่าใช้จ่าย ไม่เสียเวลาในการดำเนินคดี องค์ประกอบของส่วนท้องถิ่นมีความพร้อมงานยุติธรรมชุมชน เนื่องจากใกล้ชิดกับคู่กรณี มีพนักงานหรือเจ้าหน้าที่เพียงพอสัมผัสกับปัญหาของชุมชน อีกประการหนึ่งหากนำองค์ประกอบของส่วนท้องถิ่นเข้ามาทำงานยุติธรรมชุมชน จะมีผลดีเนื่องจากประชาชนเลือกเข้ามาโดยตรง คู่เนเคียงกับคู่กรณี อำนวยความสะดวกยุติธรรมโดยดูแลประชาชนให้เข้าถึงความยุติธรรม หรือ

ได้รับความเป็นธรรมได้มากกว่า จากแนวทางในการแก้ปัญหาเบื้องต้น และประโยชน์ที่ได้รับ ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการงานยุติธรรมชุมชน ให้ได้รูปแบบที่เหมาะสมสามารถบูรณาการเชื่อมโยงงานยุติธรรมชุมชนกับสังคมชุมชนต่างๆ ได้ จึงใช้องค์ประกอบของส่วนท้องถิ่นในฐานะที่เป็นองค์การที่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุดเป็นกรณีศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารจัดการงานยุติธรรมชุมชน
2. เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการงานยุติธรรมชุมชน

วิธีการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปริมาณ วิจัยเชิงคุณภาพผู้วิจัยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในด้านรัฐประศาสนศาสตร์ รัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ สังคมศาสตร์ หรือการบริหารงานขององค์ประกอบของส่วนท้องถิ่น จำนวน 25 คน โดยครั้งแรกเป็นการใช้แบบสอบถามแบบปลายเปิด (Opened-ended) สอบถามผู้เชี่ยวชาญในด้านต่างๆ ได้แก่ ตัวแปรอิสระ คือ การบริหารจัดการงานยุติธรรมชุมชน ประกอบด้วย (1) การเสริมพลัง (2) การป้องกัน และสร้างภูมิคุ้มกันจากปัญหาอาชญากรรม และการกระทำผิด (3) การเยียวยา (4) การจัดการความขัดแย้งเชิงสมานฉันท์ และ (5) การรับผู้กระทำผิดกลับคืนสู่ชุมชน และตัวแปรตาม คือ การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการงานยุติธรรมชุมชน ประกอบด้วย (1) แบบการมีส่วนร่วม

ร่วม (2) แบบหั่นส่วน (3) แบบระดมพล และ (4) แบบตัวกลาง แล้วนำแบบสอบถามไปสร้างแบบสอบถามฉบับที่ 2 และ 3 ต่อไป โดยข้อคำถามแต่ละข้อที่มีค่ามัธยฐานระดับมาก ตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไป และค่าช่วงพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ (Interquartile Range : IR) ไม่เกิน 1.5 (Macmillan&Thomas,T., 1971, p. 78)

วิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามรอบที่ 3 ที่สร้างโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 25 คน ให้กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน 2 (จังหวัดชัยนาท จังหวัดอ่างทอง จังหวัดลพบุรี และจังหวัดสิงห์บุรี) รวมทั้งสิ้น จำนวน 291 ฉบับ (สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2556, หน้า 5) ได้รับกลับคืนมา 291 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา แล้วนำมาจัดระบบลงรหัสแล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ใช้การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ในรูปของร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

วิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการงานยุติธรรมชุมชน โดยใช้เทคนิคเดลฟาย สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ด้านการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการงานยุติธรรมชุมชน

1.1 รูปแบบการบริหารจัดการงานยุติธรรมชุมชน แบบการมีส่วนร่วม เป็นรูปแบบที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรักษาความ

ปลอดภัยของชุมชน ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นในการป้องกันปัญหาอาชญากรรม ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรวบรวมข้อมูล กำหนดวิธีการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม ให้ประชาชนมีส่วนร่วมตั้งแต่การปรึกษาหารือไปจนถึงวิพากษ์วิจารณ์ประสิทธิภาพของมาตรการต่างๆ ที่นำมาใช้ในการป้องกันอาชญากรรม เจ้าหน้าที่ทำงานใกล้ชิดกับชุมชน และสร้างความเชื่อถือในกระบวนการยุติธรรมชุมชนมากขึ้น

1.2 รูปแบบการบริหารจัดการงานยุติธรรมชุมชน แบบหั่นส่วน ได้ลำดับความสำคัญดังนี้ คือ ยุติธรรมชุมชนรูปแบบนี้เป็นการบูรณาการระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม และหน่วยงานมีความร่วมมือกับประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม และภาคเอกชนร่วมมือกับประชาชนในการระบุนโยบาย และแนวทางป้องกันอาชญากรรม มีการใช้สหวิชาชีพ หรือใช้หลายภาคส่วน หลายวิธีการแก้ปัญหาอาชญากรรมไปพร้อมๆ กัน มีผลต่อประสิทธิภาพของยุติธรรมชุมชนในการแก้ปัญหาอาชญากรรม

1.3 รูปแบบการบริหารจัดการงานยุติธรรมชุมชน แบบระดมพล คือยุติธรรมชุมชนรูปแบบนี้เหมาะสำหรับชุมชนยากจนที่ยังไม่มีการรวมตัวเป็นชุมชนอย่างแท้จริง การชักชวน หรือจัดให้ประชาชนมารวมตัวกันแก้ปัญหาในชุมชนของตนเองในลักษณะที่เหมาะสมกับสภาพความเป็นอยู่ของชุมชนนั้นๆ ให้หันมาสนใจปัญหาและร่วมดำเนินการแก้ปัญหาอาชญากรรม ประสานงานกับหน่วยงานภายนอกต่างๆ และเชื่อมโยงทรัพยากรภายนอกชุมชนกับความต้องการภายในชุมชนในการแก้ปัญหาอาชญากรรม

1.4 รูปแบบการบริหารจัดการงานยุติธรรมชุมชน แบบตัวกลาง คือยุติธรรมชุมชน

รูปแบบนี้ให้ผู้นำชาวบ้าน หรือคณะกรรมการชุมชน มาเป็นตัวกลางในการจัดการแก้ไขปัญหาความปลอดภัยของคนในชุมชน ยุติธรรมชุมชนมีการประสานงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน เพื่อพัฒนาชุมชนในด้านต่างๆ ในการแก้ปัญหา อาชญากรรม ยุติธรรมชุมชน รูปแบบนี้เป็นการปรับเปลี่ยนแนวทางการทำงาน เพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนในการแก้ปัญหา อาชญากรรม ประสานงานหน่วยงานต่างๆ สนับสนุนงบประมาณ สร้างเอกภาพในการในการแก้ปัญหาอาชญากรรมอย่างเพียงพอ และต่อเนื่อง

2. ด้านการบริหารจัดการงานยุติธรรมชุมชน

2.1 ด้านการเสริมพลัง คือ หน่วยงานมีบทบาทในการค้นหาทุนทางสังคม การกระตุ้นให้ชุมชนสามารถรวมตัวกันดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับยุติธรรมชุมชน มีการสนับสนุนการสร้างองค์ความรู้ เสริมสร้างศักยภาพ และประสบการณ์การจัดการกับปัญหาอาชญากรรม มีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการร่วมกันจัดการกับปัญหาอาชญากรรม มีการจัดบริการที่จำเป็นเพื่อสนับสนุนให้กำลังใจ และเสริมพลังให้กับเหยื่ออาชญากรรมในชุมชน และการสร้างคุณภาพชีวิตที่ดี ลดความขัดแย้ง หรือปัญหาใดๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนเป็นการลดปัญหาอาชญากรรม

2.2 ด้านการป้องกัน และสร้างภูมิคุ้มกัน จากปัญหาอาชญากรรมและการกระทำผิด คือ การป้องกัน และสร้างภูมิคุ้มกันจากปัญหาอาชญากรรม และกลุ่มเสี่ยงการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมก่อนเกิดปัญหา เป็นการกระทำเชิงรุก อันเป็นการยับยั้ง หรือชะลอเวลา หรือสถานการณ์มิให้นำไปสู่การเกิดอาชญากรรมและการกระทำผิด การจัดการกิจกรรมต่างๆ ที่มีลักษณะของการป้องกัน

ควบคุม เสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้กับประชาชน

2.3 ด้านการเยียวยา คือ การลดความเสียหาย หรือความรุนแรงที่เกิดจากอาชญากรรม หรือการกระทำผิด และการสร้างคุณภาพชีวิตที่ดี เป็นการเยียวยา การชดใช้ความเสียหาย และการช่วยเหลือสนับสนุนทั้งผู้กระทำผิด ผู้เสียหาย และผู้ที่ได้รับผลกระทบจากอาชญากรรม ผู้ที่กระทำผิดมีโอกาสกลับคืนสู่สังคม เป็นการติดตามการปฏิบัติตามสัญญาข้อตกลง หรืออาจเป็นในรูปแบบของตัวเงิน และไม่ใช้ตัวเงินจากองค์การภาครัฐ เอกชน และประชาชน

2.4 การบริหารจัดการงานยุติธรรมชุมชน ด้านการจัดการความขัดแย้งเชิงสมานฉันท์ คือ การจัดการความขัดแย้งเชิงสมานฉันท์เป็นการทำให้ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในชุมชนยุติลง หรือบรรเทาความรุนแรงลง เป็นกระบวนการ หรือวิธีการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการความขัดแย้ง เป็นการจัดการความขัดแย้งระหว่างบุคคลด้วยกัน ระเบียบกฎเกณฑ์ของชุมชน ได้แก่ การไกล่เกลี่ย การประชุมฟื้นฟูสัมพันธ์ภาพ การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน และวิธีการเชิงจารีต หรือวิธีการของท้องถิ่นรูปแบบต่างๆ

2.5 ด้านการรับผู้กระทำผิดกลับคืนสู่ชุมชน คือการที่ชุมชนเข้ามีส่วนร่วมปรับปรุงแก้ไขนิสัยความประพฤติ และจิตใจของผู้กระทำผิดเป็นการรับผู้กระทำผิดกลับคืนสู่ชุมชน ให้โอกาสบุคคล ออกจากกระบวนการยุติธรรมหลักมา ใช้กระบวนการยุติธรรมทางเลือกโดยเฉพาะใช้วิธีการคุมความประพฤติ ทั้งที่เป็นเด็ก เยาวชน ผู้ใหญ่ และผู้ได้รับการพักการลงโทษ เป็นการแก้ไขฟื้นฟูด้านพฤติกรรม และด้านจิตใจของผู้กระทำผิด ให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนด การทำงานบริการ

สังคมด้วยความสมัครใจเป็นรูปแบบหนึ่งของการชดเชยความเสียหายแก่เหยื่อ หรืออาจให้ทำงานบริการสังคมแทนการกักขัง แทนค่าปรับเป็นการรับผู้กระทำผิดกลับคืนสู่ชุมชน

วิจัยเชิงปริมาณ

1. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 64.95 มีอายุระหว่าง 46-50 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 36.43 ส่วนใหญ่มีการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 69.07 ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 50,001-60,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 37.11 และมีอายุราชการ 16-20 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 26.46

2. การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการงานยุติธรรมชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.07$, S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า แบบการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาได้แก่ แบบหุ้นส่วน แบบประดมพล และแบบตัวกลาง ตามลำดับ และเมื่อวิเคราะห์ข้อมูลเป็นรายด้านจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย สรุปผลการวิจัย (1) การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการงานยุติธรรมชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน 2 แบบการมีส่วนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.13$, S.D. = 0.54) (2) การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการงานยุติธรรมชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน 2 แบบหุ้นส่วน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.11$, S.D. = 0.55) (3) การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการงานยุติธรรมชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดภาค

กลางตอนบน 2 แบบประดมพล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.07$, S.D. = 0.52) (4) การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการงานยุติธรรมชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน 2 แบบตัวกลาง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.96$, S.D. = 0.51)

3. การบริหารจัดการงานยุติธรรมชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.11$, S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าการเยียวยา อยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาได้แก่ การป้องกัน และสร้างภูมิคุ้มกันจากปัญหาอาชญากรรม และการกระทำผิด การจัดการความขัดแย้งเชิงสมานฉันท์ การเสริมพลัง และการรับผู้กระทำผิดกลับคืนสู่ชุมชนตามลำดับ และเมื่อวิเคราะห์ข้อมูลเป็นรายด้านจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย สรุปผลการวิจัย (1) การบริหารจัดการงานยุติธรรมชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน 2 ด้านการเยียวยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.20$, S.D. = 0.52) (2) การบริหารจัดการงานยุติธรรมชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน 2 ด้านการป้องกัน และสร้างภูมิคุ้มกันจากปัญหาอาชญากรรม และการกระทำผิด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.15$, S.D. = 0.55) (3) การบริหารจัดการงานยุติธรรมชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน 2 ด้านการจัดการความขัดแย้งเชิงสมานฉันท์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.13$, S.D. = 0.52) (4) การบริหารจัดการงานยุติธรรมชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน 2 ด้านการเสริมพลัง โดย

ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.10$, S.D. = 0.53)
(5) การบริหารจัดการงานยุติธรรมชุมชนของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดภาค
กลางตอนบน 2 ด้านการรับผู้กระทำผิดกลับคืนสู่
ชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.98$,
S.D. = 0.54)

จากผลการวิจัย มีประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัย
นำมาอภิปรายรวม 2 ประเด็น ได้แก่ (1) ประเด็น
เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการงาน
ยุติธรรมชุมชน (2) ประเด็นเกี่ยวกับการบริหาร
จัดการงานยุติธรรมชุมชน ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. ประเด็นเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการ
บริหารจัดการงานยุติธรรมชุมชน

1.1 แบบการมีส่วนร่วม พบว่า ผู้เชี่ยวชาญ
ได้เสนอความคิดเห็นที่สอดคล้องกันมากที่สุด คือ
ยุติธรรมชุมชนรูปแบบที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้า
มามีส่วนร่วมในการรักษาความปลอดภัยของชุมชน
ส่วนร่วมในกิจกรรมยุติธรรม มีบทบาทอำนวยความสะดวก
ยุติธรรมในระดับท้องถิ่นเพื่อส่วนรวมกันเองในฐานะ
ที่เป็นพลเมืองของสังคมประชาธิปไตย และเป็น
หน้าที่ของชุมชนมิใช่หน้าที่ของระบบยุติธรรมของรัฐ
เท่านั้น ลดการพึ่งพิงผู้มีอำนาจ และลดการผลัก
ความรับผิดชอบให้สถาบัน มีเครือข่ายที่เกิดขึ้นจึง
เป็นความสัมพันธ์ในแนวราบมากกว่าแนวตั้งตาม
ระบบของยุติธรรมกระแสหลักเน้นทำงานแบบเป็น
หุ้นส่วนที่มีความผูกพัน (Commitment) ใช้
ทรัพยากรร่วมกัน ทั้งบุคลากร ความเชี่ยวชาญ
การเงิน และประสบการณ์ สอดคล้องกับการวิจัย
เชิงปริมาณ การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการ
งานยุติธรรมชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน 2 โดยภาพรวมอยู่
ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.13$, S.D. = 0.54) โดยหัวข้อ
ยุติธรรมชุมชนรูปแบบนี้ให้ประชาชนเข้ามามีส่วน

ร่วมมากขึ้นในการป้องกันปัญหาอาชญากรรม อยู่
ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับแนวคิด
กระทรวงยุติธรรม (2552) ที่กล่าวว่า ยุติธรรม
ชุมชนให้ความสำคัญกับกระบวนการแก้ปัญหา เพื่อ
ยกระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิต และแก้ไขปัญหาที่
เกี่ยวกับความปลอดภัยของคนในชุมชนด้วยวิธีการ
ที่เน้นผลประโยชน์ร่วมกันของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง
มีการใช้ข้อมูล การพิจารณาข้อมูลอย่างรอบคอบ
และเน้นความสนใจที่จะทำงานร่วมกันในการ
แก้ปัญหานั้น สอดคล้องกับแนวคิดของ McCold, P.
and Wachtel, B. (1998) กล่าวว่า ยุติธรรมชุมชน
ถือเป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นเพื่ออุดช่องว่างของระบบ
ยุติธรรมกระแสหลัก โดยเน้นการให้ชุมชนเข้ามามี
ส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่ออำนวยความสะดวก
ยุติธรรม สร้างความเป็นธรรม และความสงบสุขใน
สังคมด้วยคนในชุมชนเอง และสอดคล้องกับงาน
เขียนของ Raffel, W. E. (2001) ในหนังสือชื่อ Citizen
Police Academies : A Communication and Socio
Legal Perspective พบว่า กระบวนการยุติธรรมมี
ความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่ต้องมีความร่วมมือจาก
ประชาชน เพื่อลดปัญหาอาชญากรรมอย่างมี
ประสิทธิภาพ

1.2 แบบหุ้นส่วน พบว่า ผู้เชี่ยวชาญได้
เสนอความคิดเห็นที่สอดคล้องกันมากที่สุด คือ
ยุติธรรมชุมชนรูปแบบที่เป็นการบูรณาการระหว่าง
หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ร่วมมือกับ
ประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม ส่งเสริม
สนับสนุน หรือกระตุ้นให้ประชาชนในชุมชนเข้าเป็น
หุ้นส่วนในการป้องกันควบคุมจัดการความขัดแย้ง
เชิงสมานฉันท์ ร่วมช่วยเยียวยาความเสียหายหรือ
ความรุนแรงที่เกิดจากอาชญากรรมหรือการกระทำ
ผิด การดำเนินกิจกรรมของชุมชนร่วมกับภาครัฐใน
ลักษณะของหุ้นส่วน โดยการนำทุนทางสังคมที่ดี

งาม และศักยภาพของชุมชนมาใช้ เพื่อสร้าง ภูมิคุ้มกัน และความปลอดภัยจากอาชญากรรม ความเป็นธรรม และความสงบสุขของชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดของ Reinhard Zimmermann (2005) ได้เสนอว่า ยุติธรรมชุมชนเป็นมาตรการ หรือยุทธวิธีในการลด และป้องกันอาชญากรรม ด้วยการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้าร่วมเป็นหุ้นส่วน เน้น การปฏิบัติเชิงรุกเพื่อแก้ปัญหาทั้งในเชิงป้องกัน ความคุม อด และเยียวยาความรุนแรงที่เกิดจาก อาชญากรรม โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้าง และรักษา ความปลอดภัย และความยุติธรรมของชุมชน รวมทั้งพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน และสอดคล้องกับแนวคิดของ อังคณา บุญสิทธิ์ (2553) เห็นว่า ยุติธรรมชุมชนแบบหุ้นส่วนมี ลักษณะการดำเนินการ หน่วยงานในกระบวนการ ยุติธรรม หน่วยงานภาครัฐ และเอกชนร่วมมือกับ ประชาชนในการระบุปัญหา และแนวทางป้องกัน อาชญากรรม เป้าหมายยุติธรรมชุมชนแบบนี้มี เป้าหมายเพื่อมุ่งป้องกันปัญหาอาชญากรรม

1.3 แบบประดมพล พบว่า ผู้เชี่ยวชาญได้ เสนอความคิดเห็นที่สอดคล้องกันมากที่สุด คือ ยุติธรรมชุมชนรูปแบบการชักชวน หรือจัดให้ ประชาชนมารวมตัวกันแก้ปัญหาในชุมชนของ ตนเองในลักษณะที่เหมาะสมกับสภาพความเป็นอยู่ ของชุมชนนั้นๆ ร่วมดำเนินการแก้ปัญหา อาชญากรรม โดยมีเป้าหมายเพื่อมุ่งส่งเสริม ศักยภาพของชุมชน ประสานงานกับหน่วยงาน ภายนอกต่างๆ และเชื่อมโยงทรัพยากรภายนอก ชุมชนกับความต้องการภายในชุมชนสอดคล้องกับ แนวคิดของ กิตติพงษ์ กิตยารักษ์ และจุฑารัตน์ เอื้ออำนวย (2550) ได้กล่าวว่า การบริหารจัดการ งานยุติธรรมชุมชน แบบประดมพล ได้แก่ กิจกรรม การอาสาสมัครเข้ามาทำงานแบบไม่เป็นทางการใน

โครงการเฉพาะโครงการใดโครงการหนึ่งเข้ามาให้ ความช่วยเหลือหรืออาชญากรรมในโครงการ สงเคราะห์หรืออาชญากรรม อาสาเข้ามาทำงานใน โครงการเตรียมการคืนสู่ชุมชนสำหรับผู้กระทำผิดที่ กำลังจะออกมาจากเรือนจำ และอาสาเข้ามาร่วมใน กิจกรรมรณรงค์ป้องกันอาชญากรรม

1.4 แบบตัวกลาง พบว่าผู้เชี่ยวชาญได้ เสนอความคิดเห็นที่สอดคล้องกันมากที่สุด คือให้ ผู้นำชาวบ้าน หรือคณะกรรมการชุมชนมาเป็น ตัวกลางในการจัดการแก้ไขปัญหาความปลอดภัย ของคนในชุมชน เป็นการพัฒนาวิธีการทำงาน ร่วมกันระหว่างกลุ่มผู้แทนชุมชน และหน่วยงาน การปรับเปลี่ยนแนวทางการทำงาน และใช้ หน่วยงาน ทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อตอบสนองความ ต้องการของชุมชนในการแก้ปัญหาอาชญากรรม ประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ สนับสนุน งบประมาณ สร้างเอกภาพสอดคล้องกับแนวคิด ของ วันชัย รุจนวงศ์ (2550, หน้า 3) ยุติธรรมชุมชน แบบตัวกลาง ไม่มีการสร้างหน่วยงานใหม่ และไม่ ได้มาจากกรริเริ่มของหน่วยงานในกระบวนการ ยุติธรรม แต่เป็นการพัฒนาวิธีการทำงานร่วมกัน ระหว่างกลุ่มผู้แทนชุมชน และหน่วยงานใน กระบวนการยุติธรรม และสอดคล้องกับแนวคิดของ สมชาย เอี่ยมอนุพงษ์ (2550) ให้ความเห็น ว่า เครือข่ายยุติธรรมชุมชน NGO ชมรม และสมาคม แก้ไขปัญหาความขัดแย้งในชุมชนเป็นการ พัฒนาการ และปรับบทบาทของผู้แทนชุมชนในการ ทำงานยุติธรรมชุมชนร่วมกับหน่วยงานใน กระบวนการยุติธรรม

2. ประเด็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการงาน ยุติธรรมชุมชน

2.1 ด้านการเยียวยา พบว่า ผู้เชี่ยวชาญได้ เสนอความคิดเห็นที่สอดคล้องกันมากที่สุด คือ การ

ลดความเสียหาย หรือความรุนแรงที่เกิดจากอาชญากรรม หรือการกระทำผิด และการสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีเป็นการเยียวยา ช่วยเหลือสนับสนุนทั้งผู้กระทำความผิด ผู้เสียหาย และผู้ที่ได้รับผลกระทบจากอาชญากรรม ให้มีโอกาสกลับคืนสู่สังคม การติดตามการปฏิบัติตามสัญญา ข้อตกลง หรือใกล้เคียง และการสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีเป็นการเยียวยา

2.2 ด้านการป้องกัน และสร้างภูมิคุ้มกัน จากปัญหาอาชญากรรม และการกระทำผิด พบว่าผู้เชี่ยวชาญได้เสนอความคิดเห็นที่สอดคล้องกันมากที่สุด คือการป้องกัน และสร้างภูมิคุ้มกันจากปัญหาอาชญากรรม และการกระทำผิดเป็นการป้องกันกลุ่มเสี่ยงในการกระทำผิด และกลุ่มเสี่ยงการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมก่อนเกิดปัญหา เป็นการกระทำเชิงรุก อันเป็นการยับยั้ง หรือชะลอเวลา หรือสถานการณ์มิให้นำไปสู่การเกิดอาชญากรรม และการกระทำผิด โดยการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่มีลักษณะของการป้องกัน ควบคุม จัดระเบียบชุมชน ให้ความรู้เกี่ยวกับอาชญากรรม การกระทำผิด กฎหมายของเด็กและเยาวชน การกระทำผิดระเบียบชุมชน และการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของพลเมือง เสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้กับประชาชน สอดคล้องกับแนวคิดของ สุทธิพล ทวีชัยการ (2549) นำเสนอว่า การดำเนินบทบาท หรือกิจกรรมใดๆ ที่เป็นการป้องกันอาชญากรรม และการกระทำผิด ซึ่งรวมถึงการนำไปสู่การลด ละ เลิก หรือหยุดยั้งพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ ที่จะนำไปสู่การกระทำความผิด หรืออาชญากรรมต่างๆ ที่แม้ยังไม่ถึงขั้นเป็นอาชญากรรม หรือการกระทำผิดด้วย เช่น การดื่มสุรา และทำความเสียหาย การมั่วสุมของวัยรุ่น ฯลฯ และสอดคล้องกับแนวคิดของ Karp, D. & Clear, T. (2000) กล่าว

ว่า การป้องกัน และสร้างภูมิคุ้มกันจากปัญหาอาชญากรรม และการกระทำผิด ได้แก่ กิจกรรมต่างๆ ที่มีลักษณะของการป้องกัน ควบคุม จัดระเบียบชุมชน และให้ความรู้เกี่ยวกับอาชญากรรม และการกระทำผิดกฎหมายของเด็กและเยาวชน การกระทำผิดระเบียบชุมชน การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของพลเมือง

2.3 ด้านการจัดการความขัดแย้งเชิงสมานฉันท์ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอความคิดเห็นที่สอดคล้องกันมากที่สุด คือ การจัดการความขัดแย้งเชิงสมานฉันท์เป็นการทำให้ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในชุมชนยุติลง หรือบรรเทาความรุนแรงลง การประสานงานดำเนินการเอง หรือส่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของคนในชุมชนตามรูปแบบวิธีการเชิงสมานฉันท์ ที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการความขัดแย้งระหว่างบุคคลด้วยกัน บุคคลกับระเบียบกฎเกณฑ์ของชุมชน บุคคลกับระเบียบกฎเกณฑ์ของรัฐ โดยการไกล่เกลี่ย การประชุม ฟันฟุสัมพันธ์ภาพ การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน และวิธีการเชิงจารีต หรือวิธีการของท้องถิ่นรูปแบบต่างๆ และสอดคล้องกับแนวคิดของ กิตติพงษ์ กิตยารักษ์ และจุฑารัตน์ เอื้ออำนวย (2550) กล่าวว่า การจัดการความขัดแย้งเชิงสมานฉันท์เป็นการกระทำใดๆ ที่ทำให้ข้อขัดแย้ง การทะเลาะวิวาท การไม่เข้าใจกัน และพฤติกรรมที่จะนำไปสู่ความรุนแรงได้ลดน้อยลง และหายไปในที่สุด โดยคู่กรณีทั้งสองฝ่ายมีความเข้าใจกันได้มีการชดใช้ หรือบรรเทาความเสียหายที่เกิดขึ้น และสอดคล้องกับแนวคิดของ Elmer H. Johnson (1978) กล่าวว่า การจัดการความขัดแย้งเชิงสมานฉันท์เป็นกระบวนการ หรือวิธีการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่าง 1) บุคคลด้วยกัน 2) บุคคลกับระเบียบกฎเกณฑ์ของชุมชน 3)

ระหว่างบุคคลกับระเบียบกฎเกณฑ์ของรัฐ และ4) ชุกระเบียบกฎเกณฑ์ของชุมชนกับระเบียบกฎเกณฑ์ของรัฐ โดยใช้รูปแบบต่างๆ ในการจัดการความขัดแย้ง ได้แก่ การไกล่เกลี่ย (Dispute Resolution) การประชุมฟื้นฟูสัมพันธ์ภาพ (Victim Offender Mediation) และการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน (Family and Community Group Conference) เป็นต้น

2.4 การบริหารจัดการงานยุติธรรมชุมชน ด้านการเสริมพลัง พบว่า ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอความคิดเห็นที่สอดคล้องกันมากที่สุด คือ ในการค้นหาทุนทางสังคม การกระตุ้นให้ชุมชนสามารถรวมตัวกันดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับยุติธรรมชุมชน มีการสนับสนุนการสร้างองค์ความรู้ เสริมสร้างศักยภาพ ประสบการณ์ และการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการกับปัญหาอาชญากรรม มีการจัดบริการที่จำเป็นเพื่อสนับสนุนให้กำลังใจ และเสริมพลังให้กับเหยื่ออาชญากรรม และการสร้างคุณภาพชีวิตที่ดี ลดความขัดแย้ง หรือปัญหาใดๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดของ McCold, P. and Wachtel, B. (1998) กล่าวว่า การดำเนินบทบาทในการค้นหาทุนทางสังคม การกระตุ้นให้ชุมชนสามารถรวมตัวกัน หรือกิจกรรมในการเสริมทักษะบางเรื่องที่เป็นจำเป็นในการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับยุติธรรมชุมชน เป็นการเสริมพลังการจัดการงานยุติธรรมชุมชน และสอดคล้องกับแนวคิดของ กิตติพงษ์ กิตยารักษ์ และจุฑารัตน์ เอื้ออำนวย (2550) กล่าวถึงการดำเนินบทบาท หรือกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์ในการกระตุ้นให้ชุมชนซึ่งมีทุนทางสังคม มีความรู้ ศักยภาพ และประสบการณ์ ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่นได้นำสิ่งเหล่านี้มาสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีในชุมชนโดยร่วมกันจัดการกับ

ปัญหาอาชญากรรม ความขัดแย้ง หรือปัญหาใดๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน

2.5 การบริหารจัดการงานยุติธรรมชุมชน ด้านการรับผู้กระทำผิดกลับคืนสู่ชุมชน พบว่า ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอความคิดเห็นที่สอดคล้องกันมากที่สุด คือ การที่ชุมชนเข้ามีส่วนร่วมปรับปรุงแก้ไขนิสัยความประพฤติ และจิตใจของผู้กระทำผิด เป็นการรับผู้กระทำผิดกลับคืนสู่ชุมชน การรับผู้กระทำผิดกลับคืนสู่ชุมชนเป็นการให้โอกาสบุคคล ออกจากกระบวนการยุติธรรมหลักมาใช้กระบวนการยุติธรรมทางเลือกโดยเฉพาะใช้วิธีการคุมความประพฤติ ทั้งที่เป็นเด็ก เยาวชน ผู้ใหญ่ และผู้ได้รับการพักการลงโทษ เป็นกิจกรรมการแก้ไขฟื้นฟูด้านพฤติกรรม และด้านจิตใจของผู้กระทำผิดที่ถูกคุมความประพฤติให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนด สอดคล้องกับแนวคิดของ Harrison Stephen J. (1995) กล่าวว่า การบริหารจัดการงานยุติธรรมชุมชน ด้านการรับผู้กระทำผิดกลับคืนสู่ชุมชนเป็นการแก้ไขฟื้นฟูด้านพฤติกรรม และด้านจิตใจของผู้กระทำผิดที่ถูกคุมความประพฤติ รวมทั้งการทำงานบริการสังคมรูปแบบต่างๆ ได้แก่ การทำงานบริการสังคมแทนการกักขัง แทนค่าปรับ การทำงานบริการสังคมตามคำสั่งศาล การทำงานบริการสังคมเพื่อชดเชยความเสียหายแก่เหยื่ออาชญากรรม และการทำงานบริการสังคมตามความสมัครใจ ตลอดจนกิจกรรมอื่นๆ เพื่อเชื่อมโยงรับผู้กระทำผิดกลับคืนสู่ชุมชน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการงานยุติธรรมชุมชน คือ

ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

1. กระทรวงยุติธรรม ควรมีนโยบายการพัฒนาเชื่อมโยงกับการใช้ทรัพยากร และทุนทางสังคมของแต่ละชุมชนในลักษณะต่อยอด อันจะทำให้รูปแบบยุติธรรมชุมชน ทั้งนี้การมีกองทุนยุติธรรมชุมชนจึงเป็นปัจจัยเอื้ออำนวยการเยียวยาและเสริมพลัง

2. การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการงานยุติธรรมชุมชน ในรูปแบบต่างๆ ผู้วิจัยนำตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยมากไปห้าน้อยตามลำดับมาสรุปได้ ดังนี้

2.1 การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการงานยุติธรรมชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแบบการมีส่วนร่วมให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทอำนวยความสะดวกในระดับท้องถิ่นเพื่อส่วนรวมกันเองในฐานะที่เป็นพลเมืองของสังคม และลดการผลัดความรับผิดชอบให้สถาบันในกระบวนการยุติธรรม

2.2 การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการงานยุติธรรมชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแบบหุ้นส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรบูรณาการระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมมือกับประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม โดยการนำทุนทางสังคมที่ดึงมา และศักยภาพของชุมชนมาใช้ เพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน และความปลอดภัยจากอาชญากรรม ความเป็นธรรม และความสงบสุขของชุมชน

2.3 การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการงานยุติธรรมชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แบบระดมพล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรชักชวน หรือจัดให้ประชาชนมารวมตัวกันแก้ปัญหาในชุมชนของตนเองในลักษณะที่เหมาะสมกับสภาพความเป็นอยู่ของชุมชนนั้นๆ และเชื่อมโยงทรัพยากรภายนอกชุมชนกับความต้องการภายในชุมชนในการแก้ปัญหาอาชญากรรม

2.4 การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการงานยุติธรรมชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแบบตัวกลางหรือคณะกรรมการชุมชน เครือข่ายยุติธรรมชุมชน NGO ชมรม และสมาคมมา เป็นการพัฒนารูปแบบการทำงานร่วมกันระหว่างกลุ่มผู้แทนชุมชน และหน่วยงานประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ สนับสนุนงบประมาณ สร้างเอกภาพในการในการแก้ปัญหาอาชญากรรมอย่างเพียงพอ และต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยการดำเนินงานยุติธรรมชุมชนแต่ละภารกิจที่มีความเป็นไปได้ในการพัฒนารูปแบบความร่วมมือที่มีความเข้มข้นไปถึงขั้นมอบภารกิจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการได้อย่างสมบูรณ์ และการบูรณาการเพื่อลดความซ้ำซ้อน (Consolidation) มีความชัดเจน ยิ่งยิ่นก่อให้เกิดความรับผิดชอบต่อประชาชน และสังคม

2. ควรทำวิจัยในภาพรวมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดภาคอื่นๆ หรือกลุ่มจังหวัดอื่น เป็นต้น

3. ควรวิจัยการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการในหน่วยงานอื่น เช่น สถานศึกษาในทุกระดับ โรงพยาบาล หน่วยงานของรัฐทางการปกครองหรือด้านบริการสังคม เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงยุติธรรม. (2552). *กระบวนการยุติธรรมยุคใหม่*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สร้างสื่อ.
- กิตติพงษ์ กิตยารักษ์ และจุฑารัตน์ เอื้ออานวย. (2550). *ยุติธรรมชุมชน: บทบาทการอำนวยความสะดวกโดยชุมชนเพื่อชุมชน*. พิมพ์ครั้งที่ 1. ปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม ลำดับที่ 5. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- สมชาย เขียมอนุพงษ์. (2546). *กระบวนการทัศน์ใหม่: ยุติธรรมชุมชน*. ในรายงานการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง *กระบวนการทัศน์ใหม่: ยุติธรรมชุมชน* (หน้า 42). กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
- สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2556). *รายงานประจำปี 2556*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.
- สุทธิพล ทวีชัยการ. (2549). *กระบวนการยุติธรรมทางเลือกในคดีอาญา*. ค้นวันที่ 25 เมษายน 2559 จาก <http://www.law.stou.ac.th/dynfiles/41717-9-A.pdf>
- วันชัย รุจนวงศ์. (2550). *ยุติธรรมชุมชน: การสร้างความยุติธรรมโดยประชาชน*. *ข่าวเนติบัณฑิตยสภา*. 20(217): 16-20.
- อังคณา บุญสิทธิ์. (2548). *กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในงานคุมประพฤติ*. ค้นวันที่ 21 สิงหาคม 2555 จาก http://elib.coj.go.th/Article/d52_3_12.pdf
- Elmer, H. J. (1978). *Crime Correction and Society*. U.S.A.: The Dorsey Press.
- Kuri, L. (2000). *Restorative and community justice in the United States*, In Tonry, M. (Ed). *Crime and Justice : A Review of Research*, Vol. 27. Chicago: University of Chicago Press.
- Karp, D., & Clear, T. (2000). *Community Justice: A Conceptual Framework in Criminal Justice 2000, vol. 2*, (Charles M. Fried, ed.) Washington, DC: United States Department of Justice, Office of Justice Programs, National Institute of Justice.
- Macmillan, T. T. (1971). "The Delphi Technique.", Paper Presented at the annual meeting of the California Junior Colleges Associations Committee on Research and Development, Monterey, California. (May 1971), 3-5.
- McCold, P. (1998) "Restorative Justice and the Role of Community." In *Restorative Justice: International Perspectives*. pp. 85-102. Edited by B. Galaway & J. Hudson. Monsey. New York: Criminal Justice Press
- Reinhard Zimmermann, (1992). *The Law of Obligations Roman Foundations of the Civilian Tradition*. Johannesburg: Juta Feo Ltd,
- Raffel, W. (2001). *Citizen Police Academies: A Communication & Sociolegal Perspective*. New York: State University of New York at Buffalo.
- Harrison, S. J. (1995). *Homage to Horace: A Bimillenary Celebration* (OUP, 1995)

	Name:	Mr. Yutanan Masumran
	Address:	
	Education:	
	Work:	

